

(המשך מעמוד 75)

בה חמדי ברורה. קצרה ולא מור-כת. כל דבר הוא או שחור או לבן. בלי גוני-ביניים. מה יש לו לומר על ממדי האבטלה? "עדיין לא נהרגים מזה". ומה על המוראל הלאומי? "אפשר להראות חממה הרוסה וחתולים מייללים. אבל אי אפשר להראות חממות משגשגות ולולים מפוארים ובתי-חולים מודרניים".

בראיון עיתונאי נשאל הורביץ שאלה מורכבת: "הזכרת את מילחמת יום-הכיפורים. דווקא דיווח לא מלא לפחות בהתחלת המלחמה. הוא שגרם לדמורא-ליציה בצבא. איפה האיוון, לדעתך, בין מוראל לאומי לדיווח אמת. לחופש ביטוי? והוא השיב: "אני מסכים שזו שאלה..." ואחר כך המשיך לרעל לעניין.

דעתו על ערוץ טלוויזיה שני: "מה שמדאיג אותי זה ערוץ א'... אני מעז לומר להקולגות שלך בטלוויזיה אינם מבטאים את רצון נו של רוב הציבור". ביטויים שאין להם הסבר. הורביץ מדבר על "ממלכתיות". יותר משלושים שנה אחרי קום המדינה ומיסוד מוסדותיה הרשמיים. מה הוא מתכוון כשהוא מברבר על "ממלכתיות"?

יעקב שרת / איש ממאדים שלובי זרוע

סלחה, מישהו התחיל להתייחס פה? איפה! הקרמל אך זה הובס על-ידי האדמירל מנחם ב. אינדפנדנס וסגנו פיליפ ת. פורסטול, וכולנו צועדים שלובי-זרוע לאור היום עם רגן. אוי, אוי, אבל מה פתאום אתה מחזיק כל כך חזק! איזה מין שילוב זה? אוי, אתה מכופף לנו את היד אחורנית! ולאן אתה גורר אותנו, מה זה, אנחנו שלובי-זרוע או שבויי-זרוע! ועוד עם סעודיה מאחורי הגב? בחיי, רגן, מזל שיוסף חריף גילה כי אנו שלובי זרוע, אחרת היינו מסוגלים לחשוב, שאתה הולך לאנוס אותנו - לאור היום!

וכראש כולם צועד

"האם מה שקורה בלבנון מחייב יציאה למלחמה? קשה לומר, כן, לא" - זה הרבה יותר קל. אבל התשובה היא בכל זאת - כן".

המראות הכפולות מעידות, כי פסוק החלטי זה אינו בדוי מלבי. תיכף ומייד יתחורר לכם היכן השפתיו. העיקר הוא לעשות לו פירסומת מספקת, מפני שמישהו עדיין מתלבט אם כדאי לנו או לא כדאי לצאת למלחמה בסוריה, האויב הנורא ביותר הממומן עלידי האויב המושחת ביותר, ועדיין לא השתכנע כי יש להניע את צה"ל מיד, בהשפעת מאמרי ישראל אלדד ב, "הארץ", אולי המילים הפשוטות הללו יפעלו עליו בכיוון הדמשקאיראדי-בגדאדי הנכון. אהיה מאושר, אם הודות ל, כל המביא דבר בשם אומרו" וכו', יהיו מסיפק ישראלים שיעוטו על היצירה שממנה ציטטת את הפסוק הנ"ל, ושליו את הסכלתם בכיוון הנכון. ככלות הכל, בעל הפסוק הנ"ל מרמז שם איך המלחמה המומלצת שלו, "תחזק אותנו, למה ואיך, זה" ישפר את מעמדנו בעולם, למה ואיך, זה" יוביל לחזוי שלום עם שאר מדינות ערב - בלי התנאים המשפילים שליו את הסכם השלום עם מצרים.

זה יהיה פשע להחמיץ סיכוי להשיג קונסנסוס ישראלי סביב הבטחה כבירה שכזאת. מי מאיתנו אינו יודע, שבכוח קונסנסוס אפשר להפוך עולם ומלואו, אך רק לא יהיו עננים? היש אי-שם כוח אנטיקונסנסוס-ישראלי, שימנע את צה"ל מעריכת מיצעד נצחון סופי בבגדאד - אחרי הסידרה בבירות, דמשק וריאד? ומי יקבל את המיצעד ההיסטורי הזה שם, על נהרות בבל, אם לא מפקד מיביע, "אצבעוני", רב-שפת מאיר עזיאל, ובידו סיכה חדה, נעוצה במדור, "שיפודים" המערביים מ-22.5.81?

אז להתראות על-יד הדקל, המיתמר בין נהר פרת ונהר חידקל. להביא צידינות, קלפים, רדיו טרנסיסטור ותנ"ך. ההסעה חינם. מתכנסים באריאל.

הששיבשאים

גם אם אתאמץ אתקשה להתמודד עם כתב צבאי מנוסה כיעקב ארן, בעל קשרים במרומי צה"ל, לרבות, "מומחים" ו, גורמים הבוחנים את המצב בלבנון ויודעים לנתח את מנגותיו של הנשיא הסורי, שעה שהוא כותב בדברים כגון: "ישראל שיחקה לידיו של אסד", או "האויב הנצחי - ישראל - גרם כמו בעבר להתלכדות המדינות הערביות", או "אסד יצא מן הבדידות" (מי לא יצא?), או הנשיא הסורי אינו פועל בספונטניות" (מי כן?), או "צעדי אסד מבוקרים וזהירים" (של מי לא?), או "אין לחדד כי אצלנו, "אצלנו", מסתמא, זה "הגורמים הבוחנים את המצב בלבנון ויודעים לנתח את המצב ותושי של הנשיא הסורי" לא ראו כך את פני הדברים. האם היתה הערכה לקויה, או אולי קוצר ראייה?

ובכן, לא אתמדוד, ובוודאי שלא אשלוף לצורך זה מן השרוול כתב מדיני מנוסה כאילו כפיר, שקבע באותו שבוע, ימים ספורים לפני עמיתו, ככל הנראה בהסתמכו גם הוא על מיני "מומחים" ו, גורמים הבוחנים את המצב, כי אותו אסד אינו אלא, "שחקן פוקר" המהמר על כל הבנק הסורי.

אבל אני אביע דעתי הצנועה, כי אין צורך להגזים ולצייר את אסד כנאון הדור, המקדוש, זמן רב למחשבות ולהערכות" עד ש, צעדי האחרונים הכוחי כי מנאחרי ההידרדרות עמדה תוכנית פעולה נרחבת ומנוגשת, שבה צפה מהלכים רבים קדימה, לא, אין צורך להגזים, ומה גם שיש ויש "מומחים" ו, גורמים", אולי לאירוקא במרכאות, המתעקשים לטעון שמאחורי ההידרדרות הנ"ל - בלבנון - עמדו לא פחות ולא יותר קברניטי ישראל. כאשר אתה שוכב ניסיונאליים תחת עץ ובא ברנש ומספס עליו ומנענע אותו ומוריד עליו מטר פירות, אולי אתה חכם גדול, אבל גם בלי חוכמת-הכבירה לא תצא רעב.

את מה שקרה בלבנון - כמו, על רקע המציאות האמיתית, לא זו של בגין-שמיר-איתן-שיגא, אלא זו של הפרופ' המזרחן יהושע פורת ודומיו, שפשוט מצטיינים בגישה מדעית לבעיות המזרח התיכון, שלדעתיה היא הרבה יותר פטרוטית מהגישה הצבאית, הדינאורית, גישה המכירה בחולשה הבסיסית-מהותית של ה-מארונים הנובעת מגורם נשכח בישראל, הקרוי בשפת החכמים "דמוגרפיה" (המבקש להעמיק, ילך אצל, "שלושה צדדים למשבר" מאת יהושע פורת, "הארץ" 11.5.81 יבוא על שכרו) - אפשר להסביר בפשטות יתרה: בגין, אשר זה לא מכבר הכריז בפומבי כי "לנו יש שכל", שחקן שביש עם רפול, שמעולם לא התקבל למחלקת השכל הבינלאומי, ומן הצד עומד ומדרבן אותם חרש-עיוור בדמות ראש אמ"ן, שבמקרה הטוב ביותר ראוי לו לעשות שטיפת-אוזניים ולהחליף משקפיים.

במצב זה אין צורך לקשור לאסד כתר רביאמן שחמטאי. כל שחקן דמקה יספיק.

אחד מזיכרונות הילדות שלי בירושלים, שהיתה מחוברת לה יחדיו כעיר יהודית-ערבת בימי השלטון הבריטי, זכרון מלווה תחושות מסוימות של תימהון ורימוזי מיסתורין, היה דרכם של זוגות ערבים בוגרים, על טהרת הזכרות, להלך ברחובות העיר - לאור היום! - שלובי זרוע. אצלנו, היהודים, הזרת אינה אלא מכשיר לחיטוט באף; בתרבות הערבית יש לה, כמדומה, שימושים משוכללים הרבה יותר.

זוגות יהודים, לעולם בהרכב דו-מיני, מעולם לא נהגו ליצור מגע גופני שכזה, בהעדיפם ללכת שלובי זרוע. עם ואורחותיו. אלא שבשעה שאופן שילוב הזרותות אין בו לרמוז על מערכת היחסים שבין בעליהן, לא אחת אופן שילוב הזרועות - אורחות היום! - מעיד מי מבני הזוג דומיננטי יותר ומי כינור שני; מי מחזיק בזרועו את זרוע זולתו ומי ניתלה בזרועו על הזרוע האחרת.

לאן ההקדמה המשכלית הזאת מוליכה אותנו אם לא לפסוק רב-משמעות, שעניינו שילוב זרועות ברמה בינלאומית? הנה הוא: "בגין - בחר בדרך השניה: לצעוד עם ארצות-הברית שלובי-זרוע לאור היום." המנסה הוא עיתונאי ירושלמי עתיר-יוקרה, שאפילו ברו דולף במיטבח ביתו מזרים מידע הישר מלשכת ראש-הממשלה, הלא הוא יוסף חריף. ואיך הגיע עיני לאותו שילוב זרועות לאור היום, אם לא הודות לאחד מידידי האמיתיים היחידים, ויני רגן! שבשיחתנו הטלפונית האחרונה, הפעם ביוזמתי, כאשר ביקשתי ממנו להבהיר לי את המצב שמשום מה נראה לי אפוף ערפילים, אם לא עננים, אמר לי: "קובי יקירי, חבל על דמי השחיה. הכל כתוב אצל חריף ברשימתו המיוערת. לעזאזל! היש משהו שהאיש הזה אינו יודע? קח את, מעריב' מה-18 במאי".

אם יידי אמיתי כמו רגן מייעץ, או אומר לך מה לעשות, מה כבר נשאר לעשות אם לא לעשות את זה? הרפתי איפוא לרגע מהגה המטוס, מכתיבי ידי מהדק התותח ואת רגלי ממיצרת הטנק, וישבתי רגע קט לנוח עם עיתון ועם זהב תפוח. אכן, בדברים כמתלהמים! וביחוד - "שלובי זרוע לאור היום!" ומה גם כלל וכלל לא שילוב זרועות שיויווני, אלא בפרוש ביוזמת זרוע אחת - זו של בגין, כמוכח. הישג בינלאומי? מה השאלה! אנחנו על המפה הבינלאומית!

אכן, ראוי לו, לעם ישראל, לצאת שלובי-זרוע לאור היום ולהרוע ברחובה של עיר להישג העצום הזה של ממשלת בגין. ואומנם, - מוסיף מיועדנו יוסף חריף - "זה אולי אחד ההישגים המרשימים ביותר של הדיפלומטיה הישראלית במשבר הטילים בלבנון".

אתם שפים ומשפשים עיניכם? קטני-אמנה שכמותכם! התוויר, הכו על חטא, העידו כי כבר נעלתם נעלים צבאיות, כבר כתבתם, "מי יודע אם עד ששורות אלה יראו אור לא תפרוץ מלחמה", כבר הייתם פה לראגנות אימהית מוכרסמת מוראל ומרנינה צר ואויב. לא דובים ולא זבובים - מצבנו מעולם לא היה טוב יותר! הנה, משתלהב חריף: "הבעיה שעמדה לפני הממשלה לא היתה איך לשים קץ ליוזמה הסורית ולהשמיד את הטילים. זאת יכלה להשיג על נקלה" השמעתם? "להשמיד! "על נקלה!" - ואתם כבר התפללתם, "מה יהיה?" בהתפורר העננים, מה אם תחת הטילים המושמדים ניוועו אחרים תחתם, של לא דבר על היגבים אחרים. סיהיה ברור: "להשמיד!" "על נקלה!"

אבל לא הטילים עיקר, כשם שלא הנוצרים המונחים מרוחק בזחלה, או הישראלים בירוט המוסקים הסוריים הם שפטרו מדון. תמימים שכמותכם! הנה, מה אמר ראש-הממשלה לאור היום על השתלשלות המשבר והאשמים העיקריים בו, לפי חריף: "הבעיה היא בינלאומית: מוסקוה רצתה, ככל המשוער, להיווכח עם הנשיא החדש רגן מוכן להתנגד בפועל לחזית הסובייטית, ועל כן טיפחה את המשבר בלבנון בין סוריה וישראל".

לא פחות ולא יותר. ובמצב זה מה נותר לאסטרטג הביני-לאומי, הבוחר ברוב תבונה, לצעוד עם ארצות-הברית שלובי זרוע לאור היום" - לא כפילגש מוחזקת, חלילה, שמי יודע איזה יחסים מוזרים יש לה עם הצד שכנגד לאור הלילה, אלא כשותף הכביר, היוזם שילוב זרועות בינלאומי - אם לא לנהור על מפת האיזור ולהסביר לנציגו החביב על משולב-הזרוע שמעבר-לים מה הולך פה ביבשה ובים: "השבוע - כך חריף - נראו בגין וחביב, שליחו המיוחד של הנשיא רגן, רוכנים על מפת היס התיכון ובוחנים את המשמעות שיכולה להיות להתקרבות של נושאת המטוסים, "מסקבה" לחופי לבנון".

רכנו שני הדגולים הללו, התבוננו, דיסקסו וניתחו. והתוצאה? בגין הסכים להאריך את מועד מיצוי המהלכים הדיפלומטיים בלא להגבילו - ונושאות-המטוסים האמריקניות, אינדפנדנס', ו, פורסטול', (אגב, פורסטול היה שר-החוץ האמריקאי שנחרג בקופצו מחלון משרדו, כאשר התחורר לו בעליל שהרוסים כבר באים. הרוסים לא באו, אבל הוא את תפקידו סיים) הוחשו ללא דיחוי לזירת העימות." (הערה הניבית בסוגריים היא שלי, לא של חריף). "עתה - מוסיף יוסף חריף - שוב אין ישראל בודדה".

זהו העיקר. התייצבותה של ארצות-הברית לעימות-בוחן זה בזירה שנבחרה על-ידי ברית-המועצות עשויה לשכנע את מעצבי המדיניות בקרמל, שלא כדאי להמר עד הסוף, ולחפש זירה אחרת ומועד אחר למיבחן מנגותיו של הנשיא רגן".

נותר רק פרט קטן אחד, שולי שבשולי, שאינו ראוי לאיזכור כמעט: הטילים הסוריים. באמת, בעצמי אני יודע איזה טעם יש לדבר עליו בכלל, ובמקום זה בפרט. גם יוסף חריף אינו מייחס חשיבות יתרה על רקע ההישגים הבינלאומיים האחרונים של הדיפלומטיה הישראלית לאור היום. הנה, ככה הוא כותב על הטילים הזוטרים הללו: "העובדה שאסד עז כה חזק גילה כל סימני ויתור, ככלות הכל, היא כשלעצמה אינה צריכה לייאש".

הרבה רעש וצעקות

אזכרים על הורביץ שהוא פרגמיסט, להבדיל מאיש בעל אידיאולוגיה, ואכן, מי שמתבונן בהורביץ כאיש-ציבור מגלה הרבה רעש, צעקות, איומים, פלי-סטרפה, שלפחות מהמותן וסממני-נים של הרבה עשייה שמאחריה אין אפילו אפס קצוה של קו מחשבתי מקשר. אידיאולוגיה פרגמיסטית שכו היא כיוונו לניווט אינטיקטואלי. לזכותו של הורביץ ייאמר, שאינו שונה מעוד כמה פרמניסטים שכאלה, שנמצאים בראשות תנועת העבודה ורשימת ת"מ".

הורביץ מדבר על העם, וכל גוף פוליטי שאליו היה קשור נשא את המילים "עם" או "ממלכתיות" כחלק משמו. תפיסתו את החברה היא סטטית, להוציא, כמוכח, את הדינמיות של המתעשרים. העם הוא יחידה אחת שבראשה ניצבים המצליחנים, אך תופעה זו אינה מעוררת קונפליקטים. אין מעמ' דות. ישנה הרמוניה.

הורביץ מגדיר עצמו כחסיד ארץ-ישראל השלמה. לגביו אפשר לומר בודאות, שזו ארץ-ישראל השלמה המשתלמת, והוא, כבעל קרקעות בגדה, אינו יכול לפגוע בנכסי משפחתו ולהציע פיתרון אחר, מילבד סיפוח בשטחים ה-כבושים. לכן קשה להבין כיצד יכול מתנגד מושבע של הבין כיצד קמפ-דייוויד, שלכלו בתוכם את רעיון האוטונומיה, להצטרף לר-שימה שבראשה עומד דיין, מי שמציע לא סתם אוטונומיה, כי אס חד-צדדית ומיידי.

יתכן שהמושגניק העקשן לא הבחין בסתירה. יתכן שבסתר ליבו הוא מאמין שדיין לא מתכוון בר-צינות לאוטונומיה חד-צדדית. יתכן אפילו שדיין רמו לו על כך. אך כל זה אינו משנה ואינו מפריע לו. כשמדובר על "ממ' לכתיות", "עשייה", "הצלת המ' דינה" והבראת המשק", התאים האפורים שבמוח מתייבשים ו-הורביץ אינו מבחין בסתירות הר-נובעות ממעשיו.

הורביץ נוהג לחלק לידיו ול-שותפים הפוליטיים שלוגני גלידה מתוצרת מיפעליו. עוד מעשה חביב שנועד לפייס יריבים ולטייח מריבות. השלגון אמנם נמס במ הירות, אך בכל זאת עומדת ה-שאלה בעינה: מי נמס יותר מהר - השלגונים מעשה ידי הורביץ או התאוריות הכלכליות-פוליטיות שהוא מייצר במוחו.